

ПРАКТИКА И ОПИТ
PRACTICE AND EXPERIENCEЩРИХИ КЪМ ИЗДАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА НАРОДНА
БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ“ – ПЛОВДИВ

Димитър Минев, Петко Георгиев

Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив

Резюме: *Несъмнено, говорейки за издателската дейност на българските библиотеки, трябва да споменем факта, че именно в Пловдив през 1885 г. е издаден първият печатан библиотечен каталог на български език. Богато културно и книжовно средище, Пловдивската народна библиотека и днес е сред водещите институции в страната. През различни периоди в нея работят и издават личности като Николай Райнов, К. М. Апостолидис, Цанко Лавренов, д-р Александър Пеев, Борис Дякович, Димитър Цончев, проф. Беньо Цонев, проф. Красимир Станчев, проф. Радка Колева и мн. др. Както в миналото, така и днес първостепенна задача на библиотеката е разкриването на ценните фондове на най-голямото южнобългарско книгохранилище. С богатата си издателска дейност, продължаваща повече от век, Пловдивската народна библиотека има сериозен принос в изграждането и допълването на националната библиография.*

Ключови думи: *Народна библиотека Иван Вазов; Народна библиотека и музей – Пловдив; издателска дейност; книговезница; печатница; библиография; каталог; опис; указател на литература*

През годините се публикувани редица материали, свързани с редакционно-издателската дейност на Пловдивската народна библиотека, като голямата част от тях са с характера на описи и библиографски указатели. Информация за обстоятелствата около развитието на това направление в живота на институцията откриваме откъслечно в общи публикации върху историческото развитие на библиотеката. Сред колегите, занимаващи се с тази проблематика, са имената на проф. д-р Радка Колева, Искра Спасова, Ирина Пилева и най-вече Вѝла Декало. Техните изследвания отразяват определени моменти от историята на издателската дейност и са важен извор на информация, въпреки че липсва целенасочено и обобщено изследване по темата.

С настоящия текст не претендираме за изчерпателност, а по-скоро правим опит да изведем някои интересни, но малко познати факти по темата. Опасението, че разглеждането на 140-годишен период в рамките на

една публикация е пресилено, присъства съвсем реално, особено като се има предвид наличието на огромния масив от информация. В този ред на мисли е важна уговорката, че върху всеки от разглежданите периоди, както и върху всяко от изданията би могло да се проведе подробно и изчерпателно изследване.

Пропускайки излишната патетика около важността и безспорното значение на институцията – Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, предлагаме плавно преминаване през годините на хронологичната рамка (1879–2019), без извеждането на отделни параграфи.

През 1885 г. в Областната печатница на Източна Румелия в Пловдив е отпечатан първият библиотечен каталог на български език в тираж 350 екземпляра и цена 1 нова рубли. Твърдението, че това е първият библиотечен каталог в България, търпи известна критика, тъй като книгата е отпечатана в Източна Румелия, а не в Княжеството. Въпреки това българският характер на книгата е повече от ясен. Желанието на тогавашния директор Илия Йовчев е изданието да има и предметна част, но поради малкия брой книги и бързото нарастване на фонда той се отказва от това си намерение, тъй като по този начин сбирката не би била представена в пълнота (Yovchev, 1885). Въпреки че каталогът има и критици (Dyakovich, 1906 : 11), изследователката на историята на Пловдивската библиотека Мари Постаджян го нарича „първокласен документ за анализ на комплектуването“ (Postadzhyan, 1884 : 36). Можем да се съгласим с нейните думи, особено като имаме предвид, че този първи по рода си каталог включва 6100 заглавия в общо 10 169 тома – книги, периодика, карти, албуми, ръкописи, старопечатни книги и нотни издания. Книгата е отпечатана в средата на 1885 г., а няколко месеца по-късно е Съединението на България.

Въпреки че Източнорумелийската държава има критици, не може да се отрече напредъкът, който провинцията постига в областта на културата, книгопечатането и образованието. Старанието да се организират институции, като библиотека, музей, театър и дори архив, под влиянието на чуждестранен опит от световна величина, довежда дотам, че в някои области провинцията изпреварва Княжеството.

След Съединението на 6 септември 1885 г., Пловдивската народна библиотека и формирацията се към нея музей влизат в единната държавна институционална система на Княжеството, която към онази дата не е нормативно подплатена. Въпреки че характерът на Пловдивската библиотека не е като на останалите провинциални общински библиотеки, нейният статут ще бъде определен чак през 1898 г. с приемането на „Правилник на Народните библиотеки в София и Пловдив“. Дотогава на институцията се гледа по-скоро като на финансово бреме в неукрепналата българска държава. Въпреки това ръководството не спира да ангажира централната и местната власт с множество инициативи.

На 4 юни 1890 г. ръководството на Пловдивската библиотека в нарочно писмо до Министерството на народното просвещение моли да бъде разрешено отпечатването на втора част на каталога. Първоначално Министерството отказва с мотив, че ръкописът на въпросния каталог не е разгледан. Впоследствие потвърждава отказа, тъй като в предоставения им ръкопис „има много грешки“. В крайна сметка библиотеката изпраща коригирания текст и след дълъг период на мълчание, на 13 ноември 1891 г. Министерството на народното просвещение отговаря, че не разрешава отпечатването на втора част на азбучния каталог. Мотиви за отказа липсват, но се препоръчва ръкописният текст да се препише четливо в повече екземпляри и в такъв вид да се предостави за ползване от читателите (Koleva, Stoitsov, 2012 : 18–19). Не е ясно дали това се случва, но така или иначе, споменатият ръкопис днес не е запазен.

Следващата голяма издателска инициатива на ръководството на библиотеката свързваме с издаването на Годишник на институцията. Първият самостоятелно отпечатан Годишник, съвсем кратък и с малък формат, е за 1905 г. Важно е да се спомене, че ръководството на библиотеката е съумявало да публикува своите статистически данни и летописни бележки в различни държавни и общински официози още през 1891 г.

Издаването на Годишника е инициатива на тогавашния директор Борис Дякович, изтъкнат библиотековед, библиограф, археолог и научен работник. Той подготвя и систематизира цялата информация за изданията от 1905 до 1920 г., а в годините от 1921 до 1930 е и редактор на Годишника, към който добавя неофициален раздел с публикации на научни съобщения от български и чужди автори.

В периода, в който Дякович ръководи библиотеката, Годишникът излиза ежегодно, с изключение на времето на войните за национално обединение (1912–1919), а също и по времето на т.нар. Чирпанско земетресение и ликвидирането на щетите от него (1928–1929). За двата посочени периода са издадени по един том. Годишниците първоначално са отпечатвани в Пловдив, в печатницата на Христо Г. Данов, в печатниците „Съгласие“ и „Труд“ на Петко Беловеждов, а по-късно и в Придворната печатница в София. В Придворната печатница в София ще бъдат отпечатани всички издадени от библиотеката годишници в периода 1923–1941 г. Освен това в същата печатница ще се отпечатат всички официални издания на библиотека, сред които: „Опис на славянските ръкописи и старопечатни книги в Пловдивската народна библиотека“ от 1920 г. с автор проф. Беньо Цонев; „Орнаменти и буква в Славянските ръкописи на Народната библиотека в Пловдив“ от 1925 г. с автор Николай Райнов; „Сборник Борис Дякович“ от 1927 г.; „Кондика на Пловдивския абаджийски еснаф: Книга 1–3“ от 1931 г. със съставители д-р Мартинос Апостолидис и д-р Александър Пеев.

По време на своето управление Борис Дякович отпечатва и някои самостоятелни издания, свързани с библиотеката и музейната дейност, сред които: „Исторически преглед на Народната библиотека и на Музея в Пловдив до Съединението“ от 1906 г., „Фриза на здравеносните божества на Тракия и култа на Ескулап в Пловдив“ от 1923 г., „Алфонс през Пловдив: По случай 90 год. от пребиваването му в града ни“ от 1928 г. и „Народната библиотека и читалища в Пловдивския окръг и чужбина“ от 1906 г., като само последното е издание на библиотеката и музея.

През 1931 г. директорът Борис Дякович е пенсиониран с царски указ № 215 от 28.XII., а на негово място е назначен дотогавашният главен библиотекар Иван Радославов (God., 1935 : 32). Фактическото предаване на директорския пост се осъществява на 12 февруари 1932 г.

В периода между 1931 и 1944 г. Годишникът на Пловдивската библиотека и музей излиза само четири пъти. Зад това се крият различни икономически, социални и политически обстоятелства. Периодът често е negliжиран от по-ранните изследователи на библиотечната история като „монархофашистки“, а ръководителите на библиотеката са заклеймявани като „верноподаници“ (Postadzhyan, 1984 : 96), какъвто е примерът с Димитър Цончев – директор на библиотеката в периода 1935–1945 г., а след това и директор на Народния археологически музей в Пловдив, от 1944 до 1953 г.

Според Мари Постаджян във факта, че Цончев е историк и археолог по образование, се крие причината за ограничения обем на официалния дял на Годишника. Според нея той е „виновен“ за преустановяването на анализа на депозираната литература, като ограничава публикуването на списъците на българските и чуждите периодични издания и анализа на четената литература за сметка на научните изследвания с историко-археологически характер (Postadzhyan, 1884 : 90).

Тук е мястото да реабилитираме името на Димитър Цончев, който, освен всичко друго, има и заслуга за организирането на първата книговезница към библиотеката. В нарочно писмо № 19 от 25 януари 1936 г. Цончев информира министъра на народното просвещение, че съгласно чл. 4 от Правилника на институцията си той е задължен ежегодно да представя в Министерството печатан Годишник, който се състои от два отдела – официален и научен.¹ В пълнота обяснява, че тези годишници, с малки изключения, се отпечатват редовно, както постъпват във всички научни институти в държавата, като по този начин ще се запазят всички сведения за тяхната история. Освен това изтъква, че чрез международния обмен библиотека увеличава дела на научната литература в библиотечния си фонд. По-важното е обаче, че от писмото научаваме интересни факти.

През 1935 г. началникът на Отдела за народна култура към Министерството свиква конференция на директорите на народните библиотеки и музеите, за да се направят възможните съкращения в материалите на техните годишници. Взето е решение да отпаднат всички

материали, които се изпращат на Дирекцията на статистиката. Парите за отпечатването на Годишник на Пловдивската народна библиотека и музей са намалени от 80 000 на 30 000 лева. Изтъквайки, че в миналото Държавната печатница е отпечатвала Годишника на библиотеката безплатно, Цончев моли министъра да ходатайства пред Министерския съвет това да се възобнови.

Писмото е повторено през месец април.² В него Цончев докладва, че е направил възможните икономии, като изобщо е „изоставил отдела „Книгопис“, който следва да бъде отпечатан в Годишника на Софийската народна библиотека. Освен това информира министъра, че в Южна България в близкото минало е основан фонд за археологически проучвания и държавата не се ангажира финансово с провежданите от музея разкопки, вследствие на което би могла да подпомогне поне тяхното популяризиране. От писмото му разбираме, че освен Годишника той е подготвил шест самостоятелни труда на археологическа тематика, а библиотекарят Вичо Иванов от година и половина е готов за печат със студията си върху живота и делото на Нешо Бончев.

Годишникът за 1935–1936 г. ще се отпечата чак през 1937 г., и то по повод на кончината на Борис Дякович, а някои от споменатите трудове ще бъдат публикувана чак през 50-те години. Въпреки че не постига набелязаните цели, през същата 1936 г. Цончев постига друг голям успех. В началото на годината към библиотеката започва да функционира книговезница. На 29 януари 1936 г. Цончев изпраща списък с необходимите пособия и инструменти, с които на първо време да заработи книговезницата. Исканата от държавата сума е 6000 лв.³ Със заповед № 6 от 27 февруари с. г. за книговезец е назначен Костадин Георгиев Учкунув от Пловдив с 55 лева чиста надница. До 1939 г. в библиотеката, освен 18-те служители, ще работят и трима книговезци надничари. На 14 март 1936 г. в инвентарната книга на институцията са заведени голяма част от изисканите пособия, между които нож за рязане на злато, компас за нагриване на букви, преса за позлатяване, мраморна плоча, различни преси, книговезки ножове и триони и мн. др.

В архива на библиотеката е запазена преписката, която Цончев води с различни производители на печатарски материали, както и искането му до Държавната печатница в София за закупуване на оборудване „на вехто“. Голяма част от тези инструментални пособия и днес се съхраняват в институцията като ценни реликви.

Въпреки че в историята на институцията Димитър Цончев остава свързан предимно с разделянето на библиотеката и археологическия музей през 1945 г., той има голяма заслуга за изграждането на книговезката база, която остава да функционира не както се очаква – към подопечния му вече археологически музей, а към библиотеката. Истината е, че поставеното от него начало ще се превърне в основа на изградената по-късно печатна база и самостоятелно издателство на библиотеката.

„Девети септември 1944 г. завари Народната библиотека „Иван Вазов“ като богата съкровищница на знанието. Събрала мъдростта на вековете, вярна на свободолюбивите идеи на Възраждането, тя беше истински храм на жадните за просвета трудови хора.“ Съвсем в духа на „новото време“ започва издаденият през 1973 г. Годишник на Народна библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив, след като е излязъл за последно през далечната 1943 г. Изданието е отпечатано в печатницата към Народна библиотека „Иван Вазов“, на пл. „Съединение“ № 1.

От уводната статия на директора и отговорен редактор на изданието Стоян Инджев научаваме, че в периода на своето социалистическо развитие и по-специално в печатарската пропаганда институцията е отбелязала значителни успехи. По неговите думи, макар и с малка печатарска машина, библиотеката осигурява в рамките на две-три години продукцията, която се сочи за пример, като издадените библиотечни и библиографски материала са 115 на брой. Сред тях той откроява „Бюлетин в помощ на библиотекарите“ и краеведския ежегодник „Пловдивски окръг“ (Indzhev, 1973 : 14–15). По думите му младият печатарски колектив показва високо майсторство в оформлението.

Стоян Инджев не дава допълнителна информация относно тези 115 издадени материала. Това частично прави Вѝла Декало в статията „Библиографски и методически издания“ в същия Годишник (DeKalo, 1973: 109). Тя анализира изготвените библиографски материали, групирайки ги в три направления – научно-информационни, препоръчителни и методично-библиографски. Нейни са и други публикации, осветляващи издателската дейност, като: „Опис на изданията на Народната библиотека „Иван Вазов“, 1944–1970“ от 1970 г., „Народната библиотека „Иван Вазов“, 1944–1973. „Указател на литературата“ от 1973 г., „Тракия, Родопите и Средногорието във възрожденската книжнина“ – указател на литература от 1971 г. и мн. др. Важно е да отбележим, че Вѝла Декало е първият завеждащ Редакционно-издателския отдел, а редакторската ѝ дейност не е случайна.

С разпореждане № 187 от 12 май 1972 г. бюрото на Министерския съвет обръща внимание на незадоволителното състояние на опазването на държавната тайна в средствата за масова информация, като задължава институциите, издателствата, научните учреждения и редакциите да вземат допълнителни мерки. В изпълнение на това разпореждане се предвиждат назначаването на отговорници по опазването на държавната тайна в съответните институции и изготвянето на план за мероприятията и дейностите. Срокът за изпълнение е 20 септември 1972 г., а разпореждането е подписано от ген.-лейт. Н. Ангелов, зам.-министър и началник на управлението за „опазване на държавната тайна“ в СМИ към МС.⁴

Във връзка с горните разпореждания директорът Стоян Инджев докладва на 30 септември с. г., че към библиотеката работи малка печатница, която издава предимно библиографски материали, като по същество извършва вторична информация за това, което е вече публикувано

в печата.⁵ По-късно Комитетът за печата към Министерския съвет с писмо № 991 от 5 октомври 1972 г. разпорежда в едномесечен срок библиотеката да предаде на Комитета сведения за: наличната техника, производствената програма, броя на заетите работници и материалните ресурси.⁶

На 4 ноември Инджев докладва следното:

„Печатницата при Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив притежава:

а) налична техника

- една стара печатарска машина – американка;
- преса за корекции;
- регали словослагателски – 5 бр.;
- букви печатарски – 2742; 600 кг.

б) работници

4 словослагатели

в) материални ресурси

Ежегодно се търсят средства и материали. Хартията и картоната се получават не по план.

г) производствена програма

100 коли годишно обикновен формат (8)

30–40 акциденски форми, необходими за работата на библиотеката с читателите и за пропаганда на дейността ѝ.⁷

През следващата година, в изпълнение на разпорежданията, за отговорник по опазването на държавната тайна в библиотеката е определена завеждащата Редакционно-издателския отдел Въла Декало. За тази цел до Министерския съвет е изпратена и съответната характеристика. В архива и днес, в унисон с нормите на централизираното планово българско социалистическо книгоиздаване, са запазени десетки документи и доклади относно характера на едно или друго издание.

През 1974 г. е открита новата сграда на Народната библиотека в Пловдив. В нея са предвидени и специални помещения за полиграфическа база. Оборудвани са печатница, фотографска лаборатория, книговезница.

В статията на Стоянка Павлова и Радка Колева „Икономически механизми в сферата на библиотечното дело“ четем, че вследствие на внедряване на решенията на ПМС от 31.12.1980 г. за усъвършенстване на управлението на творческо-производствените и другите организации в сферата на културата, се създават добри икономически предпоставки за библиотеката. Част от дейностите са платени, а печатарските и книговезките услуги, заедно с други дейности, като ксерокопиране, микрофиширане, правене на звукозаписи, фотокопия, абонаментни такси и др., увеличават годишните приходи до 50–60 хил. лева (Koleva, Pavlova, 1990 : 114–118).

Въпреки че ръководството очаква с влизането в сила на указ № 56 на Държавния съвет на НРБ от януари 1989 г. да се създадат по-големи

възможности за развитие, библиотеката и страната съвсем скоро ще се изправят пред сериозни финансови и социални проблеми вследствие на демократичните промени от есента на същата година.

Периодът след 9.09.1944 г. е труден за библиотеката. Смяната на обществено-политическия строй, отразяваща се директно на обществените институции в страната, е проблематика, в която не искаме да навлизаме. Обобщено можем да кажем, че модернизацията и конструктивността навлизат в библиотеката най-отчетливо през втората половина на 70-те и през 80-те години. Въпреки това Пловдивската библиотека успява да съхрани влиянието си сред обществото, като в голяма степен го развива чрез почина за достъпност и акуратно обслужване. Истината е, че това се дължи най-вече на иновативността при библиотечното обслужване и задоволяването на читателските потребности, обуславяща периода. Именно в това време откритата през 1936 г. книговезница се превръща в полиграфическа база, ръководена от самостоятелно издателство.

Сред множеството издадени информационни и библиографски указатели, краеведски библиографии, обзори, статистически и методически материали, препоръчителни списъци и дипляни се открояват издания като: „Пловдивски окръг: Информационен указател на литература. 1966–1995 г.“; „Бюлетин за новонабавени книги в Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив. 1963–1968 г.“; „Бюлетин за новонабавени книги на чужди езици в Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив. 1957–1962 г. (заглавие до 1960 г.: Бюлетин за новонабавени книги на руски и други езици в НБИВ, ВМИИПП, ВСИВК и ВИХВП)“ и мн. др.

Въпреки голямата издателска дейност, за целия период от 1944 до 1989 г. библиотеката издава едва пет годишника.

През 1994 г. завеждащата Редакционно-издателския отдел Ирина Пилева прави обзор и анализ на новите пазарни отношения, пред които са изправени както издателството на библиотеката, така и самата Народна библиотека. От нея научаваме, че въпреки отпадането от издателските планове на някои набелязани сборници, подготвяни от отдел „Методичен“, са издадени други материали с библиотечна и методическа насоченост, сред които: „Отчисляване на библиотечни материали“, „Примерен списък за справочни и библиографски издания за общообразователните библиотеки“, „Научно-популярна литература за децата в нашите библиотеки“ и др. Поради липсата на спомоществатели, след третия брой спира излизането на списание „Библиосвят“, което е замислено и издавано като списание за библиография, изкуство и литература (Pileva, 1994: 52–54).

От друга страна, се увеличават многократно външните поръчки за отпечатване на стихосбирки и прозаически книги. Възможност за реализиране на приходи е и обработката, наборът и печатът на малки полиграфически форми, като покани, визитни картички, делегатски карти, менюта и др. Извършват се и машинописни услуги, набор на дисертационни трудове, курсови и дипломни работи, научни публикации и автореферати.

Изброените услуги се печатат на висок печат и офсет. Тези печатарски техники се прилагат в библиотеката до 2005 г., когато са заменени с нова печатарска машина „Дупло“ за черен дигитален печат и принтер „Коника“ за цветен дигитален печат. Старите работни щатове за машинопис са заменени с такива за предпечат и графичен дизайн на изданията. Обновена и модернизирана е и книговезницата. И днес се поддържа богат набор от книговезки услуги за библиотеката, за частни клиенти, за граждански и обществени организации и институции.

През споменатата 1994 г. в сп. „Библиотека“ Радка Колева публикува информация за някои интересни издания на Пловдивската библиотека, излезли в последно време. Това са ретроспективният указател „Източнорумелийският период на Пловдивския край“ със съставител Анна Аврамова и „Епистоларното литературно наследство в българския периодичен печат: 1944–1988 г.“ със съставители Венета Ганева и Мария Бузина. Колева отбелязва някои трудности пред издателството, породени от новата социална и икономическа обстановка в страната. Споменава накратко и за подготовката и отпечатването на Годишника на Пловдивската библиотека (Koleva, 1994: 17–21).

В периода след 1989 г. библиотеката издава шест годишника. Всички те са посветени на годишнини и юбилеи на институцията или на нейния патрон Иван Вазов. Обикновено тези събития са съпроводени с кръгли маси и научни конференции, текстовете от които са публикувани в същите издания. По повод на 125-ата юбилейна годишнина на институцията през 2004 г. освен Годишник е издаден и Указател на литературата за 1879–2004 г. Изданието е под редакцията на ст. н. с. д-р Радка Колева, а негови съставители са Вьла Декало, Василия Печева и Галя Лачева.

По същото време в библиотеката се ражда идеята за организиране и провеждане на национален колоквиум, посветен на библиотечни дейци, свързани с институцията. Основни двигатели на организирането и провеждането на форума са дългогодишният завеждащ отдел „Специални сбирки“ Венета Ганева и доц. Юлия Николова, ПУ „Св. Паисий Хилендарски“. Първото научно събитие с това име и сборник „По следите на българската книга. Описи, находки, библиология“ (2004 г.) са посветени на 100 години от рождението на д-р Маньо Стоянов, а вторият форум (2015 г.) – на 160 години от рождението на енциклопедиста Лука Касъров. Към настоящия момент се обсъжда идеята през 2021 г. да се проведе трето издание на колоквиума, който да бъде посветен на 100-годишнината на отдел „Специални сбирки“.

В последните две издания на Годишника на библиотеката, за периодите 2005–2013 и 2014–2018 г., ръководството в лицето на зам.-директора Антоанета Лесенска лансира идеята за издаването на Годишник, близък по форма, съдържание и организиране на материала до класическите издания от 20-те и 30-те години. Освен подробния официален отдел, силно

се набляга на научната част, като се привличат сътрудници и научни работници от страната и чужбина.

От 2015 г. информация за всички издадени книги се публикува на уебсайта на библиотеката, а преди това може ретроспективно да ги проследим в указателните списъци, публикувани в годишниците. Сред най-съществените издания през последните години се открояват: „Източнорумелийският период в Пловдивският край“. Състав. Анна Аврамова, 1993; „Арестувани книги: „Секретен“ книжен фонд на Народна библиотека „Ив. Вазов““. Каталог“. Състав. Магда Балджийска и др., 2001; „Българската екзархия: Сборник документи от архивните фондове на Народна библиотека „Иван Вазов““. Състав., встъп. студия Радка Колева, Анна Аврамова, 2003; „Дневни забележвания върху историята на Илия С. Йовчев за 1860–1874 г.“. Разчел, състав. и комент. Иван Марков, предг. Радка Колева, Емил Стоицов, 2007; „Народната библиотека в Пловдив: Архивни хроники“ [в 2 т.] с автори Радка Колева, Емил Стоицов. 2008–2009; „Преводачът Владимир Мусаков 1928–1968 г.: Биобиблиография“. Състав. Венета Ганева, 2017; „Сборник с методически указания и консултации: „Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив в помощ на библиотеките“ с автор Стефка Илиева, 2018, и мн. др.

Последното издание на Пловдивската библиотека е от 2019 г., „Пловдив през обектива на първите фотографи. Plovdiv through the lenses of the first photographers“. Луксозният албум е съвместен труд на колеги от Държавния архив – Пловдив и библиотеката. Изданието бе номинирано за две престижни отличия – наградата „Пловдив“ и Националната награда „Христо Г. Данов“.

В заключение можем нескромно да кажем, че в днешната ситуация Пловдивската библиотека успява да запази своята роля на стожер на българската книжнина. Технологичните преобразувания от последните години позволиха адекватно включване на библиотеката в пазарния механизъм на издателската индустрия. Смятаме за наш дълг не само опазването на българската книжнина, но и нейното издаване и популяризиране.

БЕЛЕЖКИ

¹ Архив на НБИВ – Пловдив. Писмо № 19/25.01.1936 г. от Димитър Цончев – директор на Народната библиотека и Музей в Пловдив до г-н Министъра на Народното просвещение, с копия до Отделение бюджетно-контролно и Отделение за народна култура.

² Архив НБИВ – Пловдив. Писмо № 257/04.04.1936 г. от Димитър Цончев – директор на Народната библиотека и Музей в Пловдив до г-н Министъра на Народното просвещение, с копия до Отделение за народна култура и Бюджетно-контролното отделение.

³ Архив НБИВ – Пловдив. Писмо № 87/29.01.1936 г. от Димитър Цончев – директор на Народната библиотека и Музей в Пловдив до г-н Министъра на Народното просвещение.

⁴ Архив на НБИВ – Пловдив. Писмо № СТ 5/09.06.1972 г. от Министерски съвет до ръководството на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив.

⁵ Архив на НБИВ – Пловдив. Писмо № В-765/30.09.1972 г. от Ст. Инджев – директор на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, до Началника на управление „Опазване на държавната тайна в СМИ“ при Министерски съвет – София.

⁶ Архив на НБИВ – Пловдив. Писмо № 991/05.10.1972 г. от инж. Ем. Филипов – зам.-началник на Кометата за печата към МС, София, пл. „Славейков“ № 11, до директора на Народната библиотека в Пловдив с копие до печатната база.

⁷ Архив на НБИВ – Пловдив. Сведение № В-849/4 11. 1972 г. от Ст. Инджев – директор на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, до Комитета за печата при МС – София.

ЛИТЕРАТУРА

Годишник на Пловдивската Народна библиотека и музей. 1931–1934. София: Държавна печатница, 1935.

Декало, Вѝла (1973). Библиографски и методически издания. – В: *Год. Нар. библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив: 1944–1969*. Пловдив: Народна библиотека „Иван Вазов“, с. 108–120.

Дякович, Борис (1906). *Исторически преглед на Народната библиотека и Музей в Пловдив до Съединението*. Пловдив.

Инджев, Стоян (1973). 25 години социалистическо развитие на Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив. – В: *Год. Нар. библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив: 1944–1969*. Пловдив: Народна библиотека „Иван Вазов“, с. 7–17.

Йовчев, Илия (1885). *Каталог на книгите на Областната библиотека* (Постъпили до 1-и януари 1885). Пловдив: Областна печатница.

Колева, Радка, Стоянка Павлова (1990). Икономическият механизъм в сферата на библиотечното дело. Резултати от прилагането му в Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив. – В: *Год. Нар. библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив: 1986–1989*. Пловдив: Народна библиотека „Иван Вазов“, с. 114–119.

Колева, Радка, Емил Стоицов (2012). *Народната библиотека в Пловдив: Архивен фонд [Т. 1]: 1882–1892*. Пловдив: Народна библиотека „Иван Вазов“.

Колева, Радка. (1995). В Народна библиотека „Иван Вазов“. Обзор на издателско-библиографската дейност. – В: *Библиотека*, кн. 4, 17–22.

Пилева, Ирина (1994). „Редакционно-издателски“ отдел на Народна библиотека „Иван Вазов“ – по-важното от дейността му през разглеждания период и перспективи за развитие. – В: *Год. Нар. библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив: 1989–1993*. Пловдив: Народна библиотека „Иван Вазов“, с. 52–54.

Постаджян, Мари (1984). *Книжовният фонд на Народната библиотека „Иван Вазов“. Формиране и развитие, 1879–1944*. София: Народна библиотека „Кирил и Методий“.

REFERENCE

Dekalo, Vala (1973). Bibliografski I metodicheski izdania. – V: *God. Nar. Bibl. “Ivan Vazov” – Plovdiv: 1944–1969*. Plovdiv: Narodna biblioteka “Ivan Vazov”, s. 108–120.

Dyakovich, Boris (1906). *Istoricheski pregled na Narodnata biblioteka i Muzei v Plovdiv do Saedinenieto*. Plovdiv.

Indzhev, Stoyan (1973). 25 godini sotsialisticheskovo razvitie na Narodnata biblioteka “Ivan Vazov” – Plovdiv. – V: *God. Nar. Bibl. “Ivan Navov” – Plovdiv: 1944–1969*. Plovdiv: Narodna biblioteka “Ivan Vazov”, s. 7–17.

Yovchev, Iliya (1885). *Katalog na knigite na Oblastnata biblioteka* (Postapili do 1–I yanuari 1885). Plovdiv, Oblastna pechatnitsa.

Koleva, Radka, Stoyanka Pavlova (1990). *Ikonomicheskiyat mahanizam v sferata na bibliotechnoto delo. Rezultati ot prilaganeto mu v Narodnata biblioteka "Ivan Vazov" – Plovdiv.* – V: *God. Nar. Bibl. "Ivan Vazov" – Plovdiv: 1986–1989.* Plovdiv: Narodna biblioteka "Ivan Vazov", s. 114–119.

Koleva, Radka, Emil Stoitsov (1912). *Narodnata biblioteka v Plovdiv: Arhiven fond [T. 1]: 1882–1892.* Plovdiv: Narodna biblioteka "Ivan Vazov".

Koleva, Radka (1995). Narodna biblioteka "Ivan Vazov". *Obzor na izdatelsko-bibliografskata deynost.* – V: *Biblioteka*, kn. 4, s. 17–22.

Pileva, Irina (1994). "Redaktsionno-izdatelski" otdel na Narodnata biblioteka "Ivan Vazov" – po-vazhnoto ot deynostta mu prez razglezhdaniya period i perspektivi za razvitie. – V: *God. Nar. Bibl. "Ivan Vazov" – Plovdiv: 1989–1993.* Plovdiv: Narodna biblioteka "Ivan Vazov", s. 52–54.

Postadzhyan, Mari (1984). *Knizhovniyat fond na Narodnata biblioteka "Ivan Vazov". Formirane i razvitie 1879–1944.* Sofia: Narodna biblioteka "Kiril I Metodii".

FEATURES TO THE PUBLISHING ACTIVITY OF THE NATIONAL LIBRARY "IVAN VAZOV" – PLOVDIV

Abstract: *Undoubtedly, when we talk about the publishing activity of the Bulgarian libraries, we should mention the fact that it was in Plovdiv in 1885 that the first printed library catalog was published in Bulgarian language. The National Library in Plovdiv is a rich cultural and literary venue, among the leading institutions in the country. Throughout different periods, eminent people like Nikolay Raynov, K.M. Apostolidis, Tsanko Lavrenov, Dr. Alexander Peev, Boris Dyakovich, Dimitar Tsonchev, Prof. Benyo Tsonev, Prof. Krassimir Stanchev, Prof. Radka Koleva and many others have worked in the library and published their works there. In the past and today, a primary task of the library is the display of the valuable collections of the largest southern Bulgarian book depository. With its rich publishing activity for more than a century, the National Library in Plovdiv has made a significant contribution to constructing and supplementating of the national bibliography.*

Keywords: *Ivan Vazov National Library; National Library and Museum – Plovdiv; publishing; bookbinding; printing house; bibliography; catalog; inventory; index of literature*

Dimitar T. Minev
Petko D. Georgiev, PhD
Ivan Vazov National Library,
ul. „Avksentiy Veleshki“ № 17
4000, Plovdiv
dimin@abv.bg
p_d_georgieff@abv.bg